

digitale trapvelden

digitale trapvelden

M O N I T O R

Digitale Trapvelden 2003

stand van zaken

www.trapveld.nl
info@trapveld.nl

Jerome Scheltens
Steven Lenos
Joeri van den Steenhoven

N O V E M B E R 2 0 0 3

M O N I T O R

DIGITALE TRAPVELDEN 2003

Stand van Zaken

November 2003

Jerome Scheltens
Joeri van den Steenhoven
Steven Lenos

Colofon

Monitor Digitale Trapvelden 2003, Stand van zaken
november 2003

Auteurs: Jerome Scheltens, Steven Lenos en Joeri van den Steenhoven

'Digitale Trapvelden' is een project van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Digitale trapvelden zijn laagdrempelige gelegenheden in aandachtswijken van de dertig steden die onder het grotestedenbeleid vallen, waar inwoners van deze wijken op een toegankelijke wijze in contact kunnen komen met informatie- en communicatietechnologie (ICT). In opdracht van het Ministerie BZK ondersteunen Stichting Nederland Kennisland en het Instituut voor Publiek en Politiek de Digitale Trapvelden bij hun verdere ontwikkeling. Zij brengen de trapvelden samen in een netwerk om van elkaar te leren en gezamenlijk te laten zien wat zij doen. Dit moet leiden tot een grotere kans op succes bij de verdere ontwikkeling van alle trapvelden.

Voor vragen kunt u contact opnemen met:

Netwerk Digitale Trapvelden
postbus 2960
1000 CZ Amsterdam
info@trapveld.nl
www.trapveld.nl

Inhoud

Inleiding	3
1 Achtergrond	5
2 Belangrijkste resultaten	7
3 Gegevens van de Stedelijke Coördinatoren	9
4 De stand van zaken bij de Digitale trapvelden	14
5 Toekomst na 2003	27
6 Conclusie	32

Bijlagen

- A Aantal GSB en Niet-GSB trapvelden per gemeente
- B Overzicht zelfgemaakte cursussen

Inleiding

In menige buurt kunnen bewoners terecht op een plek waar ze kunnen leren omgaan met computers. Of belangrijker: kunnen ontdekken hoe ze digitaal de kwaliteit van hun leven kunnen verbeteren. Door hun digitale hobby's uit te oefenen, Nederlands te leren, met anderen samen een buurtwebsite te maken, spelletjes te spelen, een buitenlandse krantensite te bezoeken of met de kleinkinderen te e-mailen. Bewoners doen dat vaak op Digitale Trapvelden: laagdrempelige internetcentra in de wijk, gevestigd in het buurthuis, de bibliotheek of de school. In veel grote steden zijn ze vandaag de dag te vinden. Zij dragen bij aan het verkleinen van de digitale kloof en het versterken van de sociale cohesie in de wijk.

Digitale Trapvelden is door de toenmalige minister voor Grotestedenbeleid Roger van Boxtel in 2000 uitdrukkelijk opgezet als een driejarig project. Eind 2003 zou het project eindigen. In de zomer van 2003 heeft de huidige minister aangegeven dat het beschikbare geld ook nog in 2004 mag worden uitgegeven. En uit deze monitor blijkt dat veel trapvelden volgend jaar ook doorgaan. 2003 – 2004 zal daarmee voor een flink aantal trapvelden een cruciale periode zijn.

De minister voor Grotestedenbeleid heeft daarom besloten om de activiteiten van het Netwerk Digitale Trapvelden ook te verlengen tot in 2004. Wel zullen er iets minder activiteiten worden georganiseerd dan in de vorige jaren. Maar er komt natuurlijk weer een landelijke trapvelddag, de website wordt onderhouden en de nieuwsbrief blijft, al gaat de frequentie omlaag. En er komt een Monitor 2004. De Monitor 2004 wordt opgenomen in een slotpublicatie, waarin ook de resultaten van de digitale broedplaatsen worden opgenomen. Deze publicatie wordt uitgereikt op de feestelijke landelijke, slotbijeenkomst waarop ook de Trapveld Trofee wordt uitgereikt. En dat is dan het slot van het BZK-project, maar niet van de trapvelden; we gaan er vanuit dat de meeste trapvelden na 2004 ook gewoon doorgaan.

Het is op dit moment dus nog iets te vroeg voor een afrondende evaluatie. Maar het is wel zeer interessant wat het trapveldenbeleid inmiddels heeft opgeleverd. Hoeveel trapvelden zijn er eind 2003? Wat gebeurt er en hoeveel mensen komen er over de vloer? Wat voor rapportcijfers geven de stedelijke coördinatoren hun trapvelden?

Allemaal gegevens om te laten zien wat er bereikt wordt. Maar ook gegevens die aangeven hoe dat gebeurt: met welke partners? Voor welke doelgroepen? Deze monitor is gemaakt voor iedereen die met de trapvelden te maken heeft: projectleiders, samenwerkingspartners, het welzijnswerk, bibliotheken, scholen en beleidsmakers.

De Monitor 2003 is voorafgegaan door Monitor 2002 en de Portrettenbundel uit 2001. Dit stelt ons in staat in deze Trapveld Monitor

2003 een schets te geven van de ontwikkeling van de trapvelden in de afgelopen drie jaar.

Voor mensen die nog niet bekend zijn met het fenomeen digitale trapvelden is in het volgende hoofdstuk (Achtergronden) nog even op een rijtje gezet waar de digitale trapvelden vandaan komen en waarom ze bedacht zijn. Hoofdstuk 2 geeft een samenvatting van de belangrijkste en opvallendste resultaten. Hoofdstuk 3 presenteert de belangrijkste bevindingen uit de formulieren die we terugkregen van de stedelijke coördinatoren. Hoofdstuk 4 biedt de gegevens zoals aangeleverd door de trapvelden. Hoofdstuk 5 gaat in op hoe nu verder: 2004 is het laatste jaar waarin eventueel nog al eerder toegekend trapveldengeld kan worden besteed. Maar veel trapvelden zullen al in 2004 op eigen benen moeten staan, en doen dat ook. Hoe doen zij dat? En wat kunnen we daar van leren. Hoofdstuk 6 is een korte samenvatting van de belangrijkste conclusies.

Wij hopen dat u veel interessants en leerzaams aantreft in deze publicatie.

Jerome Scheltens
Steven Lenos
Joeri van den Steenhoven

1. Achtergrond

Op donderdag 6 april 2000 verrichtte toenmalig minister Van Boxtel voor Grote Steden- en Integratiebeleid de aftrap van het project 'Digitaal Trapveld'. Digitale trapvelden zijn laagdrempelige gelegenheden in aandachtswijken van de dertig steden die onder het grotestedenbeleid vallen, waar inwoners van deze wijken op een toegankelijke wijze in contact kunnen komen met informatie- en communicatietechnologie (ICT). Toenmalig minister Van Boxtel stelde 20 miljoen gulden beschikbaar voor 30 gemeenten om één of meerdere trapvelden op te zetten. Gemeenten konden hiervoor zelf een plan maken en dit indienen bij de minister.

De doelstellingen van een digitaal trapveld zijn:

- *Verkleining van de digitale kloof*: bevordering van de zelfredzaamheid van de inwoners van de betreffende wijk middels vergroting van hun algemene ICT-vaardigheden.
- *Verbeteren arbeidsmarktpositie*: verhogen van het arbeidsmarktperspectief van de inwoners van de betreffende wijk middels vergroting van specifieke ICT-vaardigheden.
- *Versterken sociale cohesie/ community building*: het bevorderen van contacten tussen verschillende groepen bewoners in de betreffende wijk, zowel van verschillende etnische herkomst als van verschillende leeftijdsgroepen.

De naam 'trapveld' is gekozen omdat dit refereert aan een plek in de buurt waar je samenkomt om te oefenen, te leren en te experimenteren. Johan Crujff, waarschijnlijk de beste voetballer uit de historie, is het levende bewijs dat een simpel trapveldje tot geweldige resultaten kan leiden. Hoewel door deze naam misschien de indruk wordt gewekt dat dit project vooral gericht is op jongeren of zelfs jongens, is dit absoluut niet het geval. Wat dat betreft had digitaal trapveld ook net zo goed Digitale Jeu de Boules-veld of digitaal Koffiehuis kunnen heten. Het trapveld staat immers open voor alle wijkbewoners.

In oktober 2000 zijn de plannen goedgekeurd en zijn de gemeenten begonnen met de opbouw van de digitale trapvelden. Daarbij werd bewust veel ruimte gelaten aan bewoners en organisaties op wijkniveau om zelf tot een invulling van een trapveld te komen. Er was geen blauwdruk van bovenaf, maar er werd juist getracht om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de situatie in de eigen wijk. Dat betekent dat in de ene wijk een trapveld in een school gevestigd is, terwijl in een andere wijk het trapveld in een buurthuis of een bibliotheek zit. Ook wat betreft doelgroepen is er sprake van veel variatie, zo blijkt ook uit deze enquête. Digitale Trapvelden richten zich soms op alle wijkbewoners, maar regelmatig ook op specifieke

groepen als jongeren, ouderen en werkzoekenden. En ook in type activiteiten bleek er veel diversiteit tussen de trapvelden te bestaan.

Oorspronkelijk was gedacht dat er zo'n 34 digitale trapvelden zouden komen. Dat betekende één trapveld per stad en twee trapvelden in de grootste vier steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht). Eind 2001 tijdens de eerste, landelijke Trapveldenconferentie bleek al dat er veel meer trapvelden waren gestart. Uit de Portrettenbundel van november 2001 was het aantal trapvelden al gestegen naar 120 en verdere groei werd voorzien. De Trapveld Enquête 2002 bevestigde dat. Toen bleek dat het aantal bijna verdubbeld was naar 234 trapvelden.

En ook in 2003 bleef het aantal trapvelden stijgen. In deze monitor is sprake van bijna weer een verdubbeling. Eind 2003 weten we van het bestaan van 447 trapvelden. In deze monitor leest u wat er op deze trapvelden gebeurt. En hoe ze georganiseerd zijn, of ze doorgaan in 2004 en hoe.

2 Belangrijkste resultaten monitor 2003

Er doen 29 gemeenten mee aan het project. We hebben in september 2003 vragenlijsten gestuurd naar de stedelijk coördinatoren (veelal de gemeentelijke GSB-contactambtenaren) en naar projectleiders van trapvelden waar wij het bestaan van kenden.

Daarvan hebben we uit 26 gemeenten gegevens ontvangen. Ook hebben we gegevens van de gemeente Ede, die buiten het trapveldbeleid valt.

Daarnaast hebben we ook gegevens van enkele trapvelden uit Apeldoorn, dat ook niet tot het Grote Stedenbeleid hoort. De belangrijkste resultaten uit 'trapveld-land' zijn:

- Er zijn er op dit moment in totaal 447 Digitale Trapvelden, waarvan er 177 trapvelden mede gefinancierd worden via een bijdrage van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

- Op een Digitaal Trapveld staan gemiddeld zo'n 10, 5 computers. Dit geldt zowel voor de GSB-trapvelden als voor de niet-officiële trapvelden. De niet-officiële trapvelden zijn dus sinds vorig jaar op hetzelfde niveau gekomen als de GSB-trapvelden.

- Van 51 trapvelden kregen wij de cijfers van het aantal gebruikers. Deze 51 trapvelden waren samen goed voor zo'n 150.000 bezoeken per jaar, een gemiddelde van krap 3.000 bezoeken per trapveld. Aangezien we op dit moment van het bestaan weten van 447 trapvelden leidt een extrapolatie tot een totaal van ruim 1,3 miljoen bezoeken. Deze extrapolatie kan echter niet zonder meer worden gemaakt. Het is daarom veiliger op basis van deze steekproef uit te gaan van een schatting van ca. 1 miljoen bezoeken per jaar voor alle trapvelden gezamenlijk.

- Het Digitale Trapveld met de meeste bezoekers/bezoeken per jaar heeft 31.000 bezoekers gehad (3.000 meer dan het hoogste bezoekersaantal uit 2002).

- De meeste Digitale Trapvelden (32%) zijn gevestigd in een buurthuis (vorig jaar 46%). 25% van de trapvelden is gevestigd in een bibliotheek en zo'n 9% in een school. De daling van traphuizen in buurthuizen lijkt vooral te verklaren door het aantal trapvelden dat een eigen locatie heeft en door de vestiging van 7 trapvelden in gebouwen van migrantenorganisaties.

- Gemiddeld zijn de Digitale Trapvelden zo'n 40 uur per week open (3 uur meer dan 2002). 83% is één avond per week open, 53% drie avonden of meer per week open. 39% van de Digitale Trapvelden is op zaterdag open en slechts 19% is op zondag open (2002: zaterdag 32%, zondag 8%).

- Op 59 Digitale Trapvelden zijn zelf cursussen ontwikkeld. Dit zijn in totaal 118 cursussen, voor een groot aantal verschillende doelgroepen. Het aantal cursussen is bijna verdriedubbeld ten opzichte van vorig jaar.

- De eerste doelstelling "leren omgaan met ICT" is nog steeds voor verreweg de meeste trapvelden de belangrijkste doelstelling. De derde doelstelling "versterken sociale cohesie" wordt steeds belangrijker. De tweede doelstelling "versterken arbeidsmarktpositie" blijft achter, maar stijgt wel licht.

- De belangrijkste successen van de trapvelden zijn volgens de stedelijke coördinatoren: bereiken van specifieke doelgroepen die normaal moeilijk worden bereikt, wegnemen computervrees, enthousiasme bij bewoners en wijkinstellingen.

Als belangrijkste knelpunten noemen de stedelijke coördinatoren: financiën, onvoldoende vrijwilligers, beperkte professionele begeleiding.

- De digitale trapvelden worden door de stedelijk coördinatoren gewaardeerd met gemiddeld een 7,2. Een goed cijfer, zeker gelet op het feit dat ze nog maar net begonnen zijn.

- Wat betreft Sociale Cohesie blijkt vooral op het gebied van integratie- en inburgeringsprojecten een grote slag te zijn geslagen, dit vormt de grootste groep aan projecten. Ook bij het doelgroepenbeleid worden allochtonen als de meest genoemde doelgroep genoemd.

- Bijna 64% van de medewerkers op de digitale trapvelden zijn vrijwilligers. Dat is een daling van 9% ten opzichte van vorig jaar. Daartegenover staat een verdubbeling van het aantal tijdelijke medewerkers van 4 naar 9% en verder kleine stijgingen bij aan andere soorten medewerkers.

- Hoewel 64% van de medewerkers vrijwilliger is, draaien zij samen slechts 37% van het aantal gewerkte uren! Betaalde en gesubsidieerde medewerkers beslaan samen 21% van de medewerkers, maar doen 53% van het werk. Er wordt gesproken over een tekort aan vrijwilligers, maar zij zijn al 64% van de medewerkers. Probleem lijkt veeleer dat zij slechts weinig uren per week meehelpten.

- 77% van de trapvelden gaat na 1 januari 2004 door! Bij 20 tot 30 procent bestaat om verschillende redenen nog wel onzekerheid.

- De gemeente is ronduit de belangrijkste financier voor de trapvelden, 65% van de trapvelden noemt het als inkomstenbron en meer dan de helft daarvan als grootste inkomstenbron!

3 Het beeld op basis van de gegevens van de Stedelijke Coördinatoren

Van de 29 deelnemende GSB-gemeenten zijn 26 enquêtes binnengekomen van stedelijke coördinatoren. Dit zijn de beleidsmedewerkers bij een gemeente of welzijnsinstelling die verantwoordelijk zijn voor het trapveldenbeleid op lokaal niveau. Daarnaast hebben verschillende gemeenten op eigen initiatief digitale trapvelden opgezet. Van een van deze gemeenten hebben we gegevens ontvangen; de gemeente Ede, die ook al een van haar trapvelden op www.trapveld.nl had staan. Dit brengt het totaal in deze monitor op 27 gemeenten.

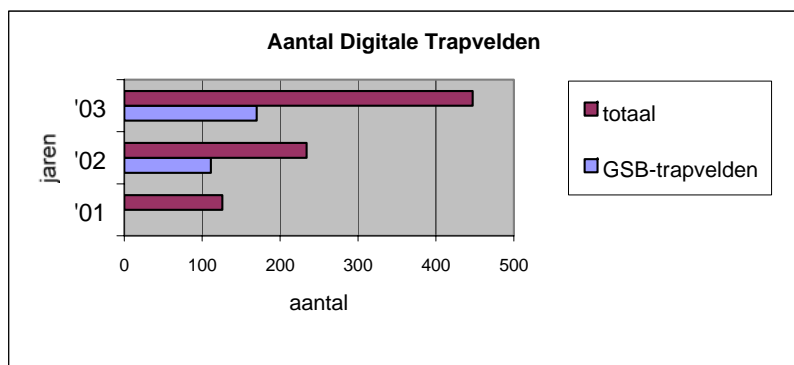
Van de gemeenten waarvan we geen enquête van de stedelijke coördinatoren hebben ontvangen, hebben we wel meerdere enquêtes van trapvelden zelf ontvangen. Deze komen in hoofdstuk 4 aan bod. In feite zijn hierdoor toch alle deelnemende GSB-steden in deze monitor opgenomen.

Aantal trapvelden

De eerste vraag die wij stelden was: 'Hoeveel Digitale Trapvelden zijn er op dit moment in uw gemeente? Hierbij kon het aantal officiële Digitale Trapvelden, die gesubsidieerd zijn via een bijdrage van het Ministerie BZK, en het aantal Digitale Trapvelden die via andere middelen zijn opgestart en/of ondersteund, apart worden vermeld.

Er zijn ongeveer 447 digitale trapvelden in de 27 gemeenten (dit is namelijk deels een schatting door de Stedelijk Coördinatoren). Dat is een groei van 90% ten opzichte van vorig jaar!

Het aantal per gemeente loopt uiteen van 1 tot 82 (Zie Bijlage A voor spreiding per gemeente). Dit betekent dat er gemiddeld ruim 16,5 trapvelden per gemeente zijn. Dat is een gemiddelde stijging van ruim 6,5 per gemeente (65%) ten opzichte van vorig jaar.

- Van de 447 zijn er 177 'officiële' GSB-trapvelden, een stijging van 66 ten opzichte van vorig jaar of te wel bijna 60%. Gemiddeld zijn er nu 6,5 officiële trapvelden per gemeente, een toename van 1,5.

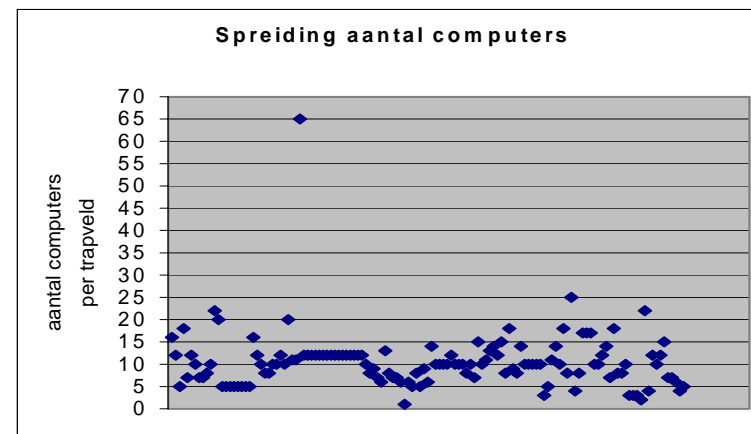
- Daarnaast zijn er ongeveer 270 niet officiële Digitale Trapvelden, een stijging van 137, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2002! Gemiddeld een toename van 4 trapvelden per gemeente ten opzichte van 2002, van 6 naar 10.

Aantal computers

'Hoeveel computers staan er in de Digitale Trapvelden?'

In totaal staan er nu volgens de stedelijke coördinatoren in 27 gemeenten ongeveer 4.273 op de trapvelden. Gemiddeld zijn dit 158 computers per gemeente (bijna een verdubbeling t.o.v. van 2002). Als we deze 158 computers verdelen over de gemiddeld 16,5 digitale trapvelden per gemeente, krijgen we 9,6 computers per Digitaal Trapveld. Er wordt door de 133 Digitale Trapvelden in onze enquête echter een totaal van 1.397 computers opgegeven, wat een gemiddelde geeft van 10,5 computers per trapveld. Dat is een iets hogere uitkomst dan die van de stedelijke coördinatoren, die voor de helft geschat waren.

In het onderstaande plaatje kunt u zien hoe de spreiding van het aantal computers per Digitale Trapveld er uit ziet. Als absolute uitschieter zien we de *Centrale Bibliotheek* in het centrum van Den Haag met 65 computers, daarna gevolgd door *PI Noordsingel* in het Oude Noorden, Rotterdam met 25 computers. Als kleinste vinden we trapveld *De Molen* in de Molenbuurt in Emmen, met 1 computer.

Opvallend aan de cijfers is verder dat er vorig jaar een groter verschil was in het aantal computers tussen GSB-trapvelden en niet-GSB-trapvelden. Vorig jaar was het gemiddelde voor de GSB-trapvelden 11, en dat is niet veranderd. Het gemiddelde van GSB-trapvelden en niet-GSB trapvelden samen was toen 8.6, nu echter 10.5. De niet-GSB-trapvelden hebben dus een groter aantal computers gekregen en kijken hier nauwelijks meer in af van de GSB-trapvelden.

Successen en knelpunten

De stedelijk coördinatoren is op twee manier gevraagd naar de successen en knelpunten van de trapvelden. Eerst is gevraagd of ze drie bijzondere projecten konden noemen die in de eigen gemeente plaatsvinden of hebben gevonden in het kader van Digitale Trapvelden. Vervolgens is gevraagd wat nu wordt beschouwd als de belangrijkste successen van de Digitale Trapvelden en welke worstelingen of knelpunten de gemeente ondervindt om Digitale Trapvelden te stimuleren?

Wij gaven de stedelijke coördinatoren tien thema's waarbinnen zij bijzondere projecten konden vermelden. De projecten worden om uiteenlopende redenen bijzonder genoemd; het bereiken van een bepaalde doelgroep, goede samenwerking met andere instanties, originele locaties van trapvelden of wijzen van les geven etc..

Net als vorig jaar staat Digitale Kloof bovenaan, gevolgd door Sociale Cohesie. Op de derde plek staat nu Onderwijs, vorig jaar was dit Integratie. Als we Integratieprojecten zien als onderdeel van het versterken van Sociale Cohesie, zoals verderop in dit rapport ook is gedaan, dan staat Sociale Cohesie op een gedeelde eerste plaats.

Bijzondere projecten

Thema	Aantal gemeenten
Digitale kloof	15
Sociale cohesie	10
Onderwijs	9
Integratie	5
Arbeidsmarkt	2
Wonen	1
Interactief bestuur	0
Diensten van gemeente	0
Veiligheid	0
Anders	2

Daarnaast hebben alle gemeenten drie successen en knelpunten van de digitale trapvelden genoemd. Hieronder volgen de meest voorkomende. Als successen zijn het meest genoemd: specifieke doelgroepen bereikt, nog

altijd nieuwe bezoekers & groot bereik en enthousiasme van bewoners en vrijwilligers. Als knelpunten zijn het meest genoemd: financiën, onvoldoende vrijwilligers en beperkte kwaliteit van het management en personeel van de trapvelden:

Succes		Knelpunt	
85 %	Bereiken specifieke doelgroepen	48 %	Financiering
70 %	Aantallen bezoekers	37 %	Te weinig vrijwilligers
59 %	Enthousiasme bewoners en vrijwilligers	26 %	Kwaliteit management en personeel
33 %	Samenwerking andere instellingen	15 %	Asociaal gedrag bezoekers
11 %	Bijdrage aan ICT-beleid gemeente	11 %	Werken met vrijwilligers
15 %	Anders, nl: 1. Kwalitatief goede cursussen. 2. Arbeidsintegratie. 3. Correctie beeldvorming doelgroepen zoals daklozen en allochtone vrouwen. 4. Brede infrastructuur aan voorzieningen.	44 %	Anders, nl: 1. Positionering van Digitale Trapvelden in regulier sociaal-cultureel werk. 2. Opname in gemeentelijk ICT-beleid. 3. Moeilijk minst geïntegreerden te bereiken. 4. Leren ICT-vaardigheden niet doel op zich. 5. Afstemming prijzen. 6. Beheer (technische en organisatorisch). 7. Verbreding betrokkenheid werknemers en welzijnsinstelling anders dan bij trapveldjes. 8. Inbedding van de trapvelden na 2004. 9. Samenwerking instellingen. 10. Desinteresse gemeente. 11. Effectmeting.

Rapportcijfers

De Stedelijke Coördinatoren is gevraagd een rapportcijfers te geven over de behaalde resultaten op de drie oorspronkelijke doelen van de trapvelden.

Op een schaal van 1 tot 10 is de score per doelstelling gemiddeld:

1. Digitale Kloof / leren omgaan met ICT: **7.9**
2. Verbeteren Arbeidsmarktkansen: **5.2**
3. Vergroten van de Sociale Cohesie: **6.6**

In het volgende hoofdstuk zullen wij zien dat dit behoorlijk overeenkomt met de prioriteiten die de trapvelden zelf geven tussen de drie

doelstellingen en de hoeveelheid activiteiten die zij op deze gebieden uitvoeren.

Daarnaast is een algemeen cijfer gevraagd voor het functioneren van de trapvelden in de eigen gemeente. Gemiddeld geven de coördinatoren hier een **7.2**.

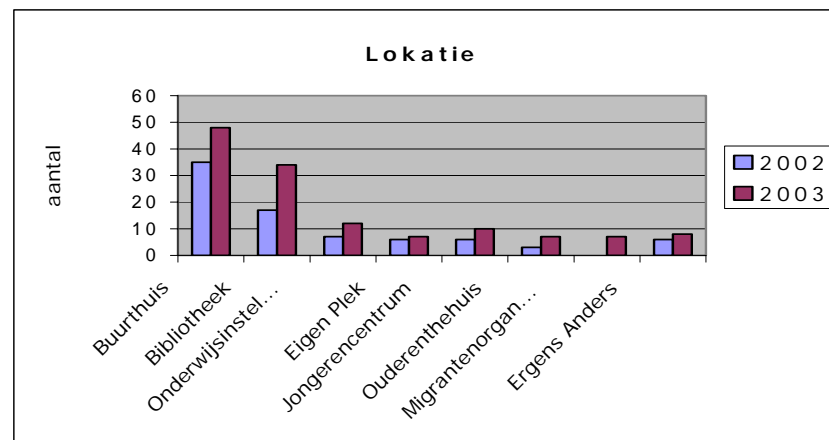
Opvallend bij deze cijfers is dat veruit het merendeel van de scores per doelstelling binnen een kleine spreiding van 1 punt ligt. Het oordeel wijkt per gemeente dus niet sterk af.

4 De stand van zaken bij de Digitale Trapvelden

Er hebben 133 coördinatoren van trapvelden een enquête ingevuld. Dat is bijna 30% van alle trapvelden. Daarbinnen vallen 59 GSB-trapvelden (33% van alle GSB-trapvelden) en 74 van de niet-GSB-trapvelden (27%). Voor een steekproef een zeer goede respons.

Locatie

Op wat voor locatie is het Digitale Trapveld gevestigd?

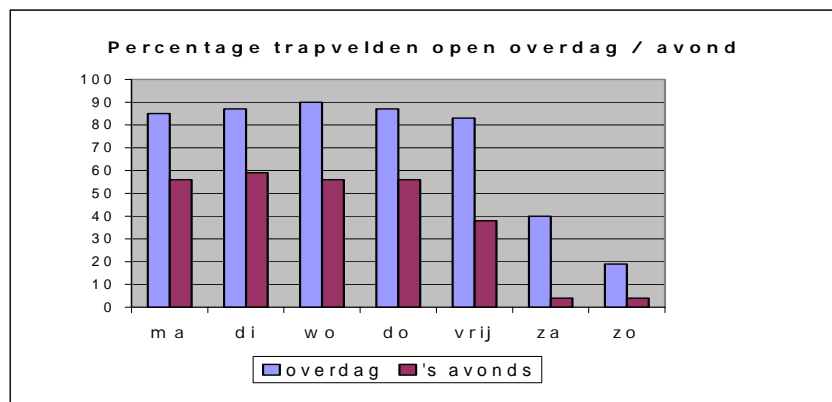
In bovenstaande grafiek is de verdeling van de trapvelden over de verschillende locaties te zien. Net als vorig jaar zijn trapvelden vooral in buurthuizen gevestigd, daarna volgt de bibliotheek. Wel is het buurthuis als locatie relatief afgenomen ten opzichte van vorig jaar met 10%. Dit lijkt vooral te worden verklaard door een relatieve toename van trapvelden in ouderentehuizen, doordat verhoudingsgewijs het aantal trapvelden met een eigen locatie iets is toegenomen en doordat 8% van de trapvelden dit jaar in een gebouw van een migrantenorganisatie is gevestigd. De trapvelden met een eigen locatie zijn GSB-trapvelden, maar de trapvelden bij migrantenorganisatie zijn zonder uitzondering niet-GSB-trapvelden.

In de categorie 'ergens anders' vinden we een aantal opvallende zaken. Zo is er een Digitale Trapveld gevestigd in een Huis van bewaring, in een Moskee, op een kinderboerderij, in een dagopvang voor dak- & thuislozen en zelfs een in een woonhuis. Tenslotte zijn er twee Digitale Trapvelden die mobiel zijn, waardoor zij op verschillende locaties kunnen worden ingezet.

Openingstijden

Hoeveel uren per week is de Digitale Trapveld open voor het publiek, zowel voor 'vrije inloop uren' als voor activiteiten?

Gemiddeld zijn de Digitale Trapvelden zo'n 40 uur per week open, dat is 3 uur meer dan vorig jaar. Hierbij is een zeer gevarieerd beeld te zien met een brede spreiding, dat loopt van een minimum van 3 uur tot een maximum van 72 uur open per week. In een groot deel van de digitale trapvelden worden voornamelijk cursussen gegeven en zijn er relatief weinig vrije inloop uren. In andere digitale trapvelden, die bijvoorbeeld gevestigd zijn in bibliotheken, komen de bezoekers juist voor deze vrije inloop uren en zijn de openingstijden zeer ruim. Dit is grofweg hetzelfde als vorig jaar. Zie onderstaande figuur.

Er is een onderscheid gemaakt tussen overdag (08.00 tot 18.00) en 's avonds (18.00-24.00).

De trapvelden zijn vooral overdag en weinig in het weekend open:

Op een werkdag is 83% tot 90% van de trapvelden overdag open, gemiddeld 6.2 uur. 's Avonds is 37% tot 60% open, gemiddeld 3.4 uur.

Op zaterdag is 39% en op zondag 19% van de trapvelden overdag open.

Gemiddeld 5.5 uur open.

Nog geen 4% is in het weekeinde 's avonds open, gemiddeld dan 3.8 uur.

Voor het aantal dat in het weekend overdag open is, is een flinke toename ten opzichte van vorig jaar. 53% van de trapvelden is minstens 3 avonden per week open, ongeveer hetzelfde als vorig jaar.

Registratie bezoeken tijdens vrije inloop

Registreer jij de bezoekers van het Digitale Trapveld? Hoeveel bezoekers heeft jouw trapveld het laatste jaar gehad in de vrije inloop?

Wij vroegen naar het aantal bezoeken op jaarbasis, buurtbewoners die dus meerdere keren een bezoek brengen, worden iedere keer opnieuw geregistreerd. In een groot deel van de digitale trapvelden worden voornamelijk cursussen gegeven en zijn er relatief weinig vrije inloop uren. In andere digitale trapvelden, die bijvoorbeeld gevestigd zijn in bibliotheken, komen de bezoekers juist voor deze vrije inloop uren en hier worden nauwelijks of geen cursussen gegeven. De aantallen liggen daardoor net als vorig jaar sterk uit elkaar met een minimum van 20 en een maximum van 31.000 bezoeken per jaar (dat is 3.000 meer dan het trapveld met de meeste bezoeken vorig jaar).

In totaal zeggen 65 van de coördinatoren (49%) dat zij het gebruik van hun digitale trapveld registreren. Echter van slechts 51 trapvelden van hen kregen wij ook de cijfers. Deze 51 trapvelden waren goed voor zo'n 150.000 bezoeken per jaar, een gemiddelde van krap 3.000 bezoeken per trapveld.

Dit cijfer is nagenoeg hetzelfde als vorig jaar.

Vorig jaar, toen veel trapvelden nog geen registratie bijhielden, kwamen we met een grote slag om de arm op 3.000 bezoeken per trapveld per jaar.

Aangezien we op dit moment van het bestaan weten van 447 trapvelden leidt een extrapolatie tot een totaal van 1.341.000 bezoeken. Echter, het is veiliger op basis van de steekproef van 51 trapvelden uit te gaan van ca. 1 miljoen bezoeken in 2003.

Vorig jaar wisten we van het bestaan van 243 trapvelden. Er zijn anno 2003 dus 204 meer trapvelden. Bij een gemiddeld aantal bezoeken van 3.000 is het aantal bezoeken absoluut gegroeid met ruim 600.000

Kleine observatie: GSB-trapvelden registreren aanzienlijk vaker dan niet- GSB-trapvelden. Echter, van de trapvelden die wel hun cijfers gaven lag het bezoekersaantal voor GSB-trapvelden op gemiddeld 2.575 per trapveld per jaar, terwijl het gemiddelde voor niet- GSB-trapvelden op 3.573 uitkwam, zo'n 1.000 hoger!

Doelstelling 1: Leren omgaan met computers

De eerste doelstelling van de Digitale Trapvelden is het leren omgaan met computers; het dichten van de digitale kloof. Welke cursussen geef je, hoeveel cursisten hebben er deelgenomen, hoeveel uur duurt een cursus en wat kost deze cursus voor de deelnemers?

Uit de cijfers blijkt dat net als vorig jaar de nadruk ligt op beginnerscursussen. 113 trapvelden (85%) geven beginnerscursussen, 36 gevorderden cursussen (26%) en 18 andere cursussen (13%). 15 trapvelden (11%) geven helemaal geen cursussen.

Cursus	Totaal succesvolle cursisten	Totale duur van de cursus	Gemiddelde prijs voor de hele cursus
Beginners	10.582	14 uur	41 euro
Gevorderden	1.258	17 uur	48 euro
Anders	2.006	10 uur	43 euro

* Van een steeds verschillend aantal trapvelden hebben we ook nadere gegevens over de cursussen. De cijfers hierboven verhouden zich dus niet precies tot elkaar, het gemiddelde is steeds genomen van het aantal wel ingevulde gegevens.

Per trapveld kan een andere opvatting bestaan over wat beginners- of gevorderdenniveau is. Dit hebben we aan de trapvelden zelf overgelaten. Er is ook niet bijgehouden hoeveel en welke soorten cursussen van ieder niveau een trapveld gaf, alleen of zij cursussen gaven en op welk niveau. Grofweg vallen onder beginnerscursussen introductielessen in Windows, Word of Office, Internet en E-mail of echte basis omgang met computers zoals muistraining. Onder gevorderdencursussen kunnen we verstaan het leren omgang met creatieve of specialistische programma's, zoals cursussen website bouwen, HTML, Photoshop, MS Publisher, Winzip en een enkele keer zelfs het besturingsprogramma Linux. Het is echter ook mogelijk dat men een beginners- en een gevorderdencursus heeft voor ieder van deze genoemde programma's. De categorie 'Anders' betrof onder andere cursussen in de AaaBeeCee-methode, communicatie met computers en interne trainingen voor medewerkers.

In totaal hebben bij de 116 trapvelden die hier antwoord gaven 13.846 mensen succesvol een computercursus gevolgd, gemiddeld 119 per trapveld. Vorig jaar was 13.291 cursisten bij de 65 trapvelden uit de enquête die toen cijfers leverde over cursussen, dat is gemiddeld 204 per trapveld. Een forse achteruitgang!

In vergelijking met vorig jaar valt bovendien op dat aangezien de gemiddelde duur van de cursussen niet echt is toegenomen, de prijs per cursus wel fors is gestegen: van gemiddeld 24 euro vorig jaar, naar meer dan 40 euro dit jaar (wel moet gezegd worden dat het aantal uren en de prijs van cursussen een nog grotere spreiding kent dan vorig jaar; van 2

tot 65 uur en van 0 tot zelfs 200 euro). Ook het aantal trapvelden waar een of meerdere cursussen gratis worden aangeboden, is meer dan gehalveerd ten opzichte van vorig jaar.

Zoals een van de trapveld coördinatoren als opmerking bijvoegt: 'Om zonder Rijksgeld te kunnen blijven functioneren op het huidige niveau zullen de trapvelden commerciële moeten gaan werken.' Daarbij is de coördinator bang dat wanneer dit prijsstijgingen als gevolg heeft, in mindere mate aan de doelstellingen en het laagdrempelige karakter van de trapvelden kan worden voldaan. Op basis van deze gegevens lijkt dit inderdaad aannemelijk.

Ook is het mogelijk dat het aantal cursussen daalde door een daling in de vraag naar cursussen. Gezien de wachtlijsten die wij later zullen bespreken lijkt dat geen reële situatie. Tenslotte zou het kunnen liggen aan een capaciteittekort (te weinig vrijwilligers als trainers). Gezien het feit dat de Stedelijke coördinatoren in het vorige hoofdstuk het tekort aan vrijwilligers als een van de belangrijkste knelpunten noemde is dit een plausibele verklaring.

Cursusmateriaal

Heb je zelf cursus- of ander materiaal ontwikkeld dat door andere trapvelden mag worden gebruikt?

Door 59 trapvelden (44%) zijn 118 cursussen zelf gemaakt. Dat is bijna 3 keer zoveel als vorig jaar, zowel wat betreft het aantal trapvelden als het aantal cursussen (vorig jaar 22 trapvelden met 43 cursussen). Het betreft vooral basiscursussen, zoals al te verwachten was op basis van de vorige vraag waarin we zagen dat dit ook veruit de meest gegeven cursussen zijn. 32 cursussen (27%) zijn voor een algemeen publiek, 21 voor echte beginners (18%) en 23 cursussen (zijn bedoeld voor kinderen 17%).

Net als vorig jaar zitten er een stel heel creatieve cursussen bij zoals 'muziek maken met de computer', 'een knoppen cursus voor allochtone vrouwen', 'muistraining voor doven en slecht horende', 'digitale fotografie voor senioren' en 'een basiscursus voor verstandelijk gehandicapten'. In bijlage B vindt u een overzicht naar soorten cursussen en doelgroep van de cursus.

Doelstelling 2: Arbeidsmarkt

Het verbeteren van kansen op de arbeidsmarkt is de tweede doelstelling van de Digitale Trapvelden. Als jouw trapveld activiteiten ontplooit op dit gebied, wil je hieronder aangeven welke cursussen, het aantal uren per cursus, en hoeveel cursisten aan de cursus deelnemen?

	Percentage van de Digitale Trapvelden		Totaal aantal personen	Gemiddelde per trapveld	Gemiddelde duur	Gemiddelde Prijs
	2002	2003				
Sollicitatiecursus	16%	6%	385	48	6 uur	10 euro
Maken van een CV	8%	6%	307	38	2 uur	0 euro
Werkervaringsproject	--	10%	109	9	39 uur	7 euro
Train de trainers	24%	16%	151	9	16 uur	36 euro
Anders	9%	11%	131	13	11 uur	97 euro

* Van een steeds verschillend aantal trapvelden hebben we ook nadere gegevens over de cursussen. De cijfers hierboven verhouden zich dus niet precies tot elkaar, het gemiddelde is steeds genomen van het aantal wel ingevulde gegevens.

Er wordt relatief weinig aan arbeidsmarkttoeleiding gedaan en het afgelopen jaar nog minder dan vorig jaar. Dit is wederom een onderwerp dat niet in veel trapvelden een plek krijgt. Wel denkt men hier in de toekomst iets meer aan te zullen doen. Dat stelde men vorig jaar ook, maar hier lijkt niets van terecht te zijn gekomen. Dit is in overeenstemming met de prioriteiten die coördinatoren zelf aangeven bij de vraag Prioriteiten verder op in dit hoofdstuk.

Nieuw dit jaar was om naast CV & Sollicitatiecursussen ook de optie in te vullen in hoeverre men werkervaringsprojecten heeft georganiseerd of stages heeft aangeboden. Dit gebeurde op 13 van de trapvelden (10%) en heeft 109 mensen geholpen. Wat verder opvalt, is dat de prijzen voor de cursussen hier beduidend lager liggen dan bij het ICT-cursusaanbod. De 'Train de trainer-cursussen' zijn cursussen om nieuwe vrijwilligers klaar te stomen voor hun werkzaamheden bij de trapvelden. Bij de categorie 'Anders' vinden we een 'alfabetiseringscursus', 'zoeken naar werk op internet', 'startende ondernemers geven les', 'sociale activering met vrijwilligerscentrale' een keer 'opleiding tot systeembeheerder'.

Doelstelling 3: Sociale Cohesie

De derde doelstelling van de Digitale Trapvelden is het bevorderen van de sociale cohesie.

Wil je hier aangeven welke projecten er het laatste jaar hebben plaatsgevonden?

46% van de trapvelden zegt projecten op het gebied van Sociale Cohesie te organiseren. Dat is een daling van 4% ten opzichte van vorig jaar. Hoewel het aantal projecten niet gigantisch is, is de verscheidenheid aan originele projecten groot. In onderstaande tabel een greep uit de bijschrijvingen van projecten die men kon geven bij de verschillende categorieën.

Opvallend is dat er dit jaar meer Integratieprojecten zijn georganiseerd, dan projecten gericht op kinderen.

Soort project	Aantal trapvelden	Omschrijving projecten Onder andere:
Integratie project	40 (30%)	15 Taal- & Inburgeringscursus (o.a. NT2), 4 gespreksgroepen & wijkontmoetingen, 2 cursussen voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers, 2 cursussen voor allochtone vrouwen, 1 cursus voor woonwagenvrouwen.
Buurtproject	37 (28%)	20 Wijkwebsites, 7 kinderpersbureaus, 5 open dagen & feesten, 1 cursus MS Publisher voor personeel wijkcentra
Participatie bij Gemeentelijke Plannen	20 (15%)	3 begeleiding opstellen nieuwsbrief bewonersgroep 3 cursussen voor wijkraad 2 presentatie en inspraak herstructurering 1 Herinrichting speelterrein met bewoners & wijkorgaan
Veiligheid	11 (8%)	1 Tel mee tot Tien (zinloos geweld, stoomketelcursus) 1 EHBO-cursus 1 buurtpreventie, contact wijkagent 1 Straatspeeldag, activiteiten rond Veilig verkeer 1 project jongerenwerk, belonen gewenst sociaal gedrag
Anders	16 (12%)	6 Samenwerking met buurtscholen 1 vakantiefas gratis internet, 1 Kinderboekenweek: chatten met je favoriete schrijver 1 cursus vraagwijzer: digitaal loket ouderenwerkers

Wachtlijsten

59 trapvelden (44%) geven aan een wachtlijst te hebben voor verschillende cursussen.

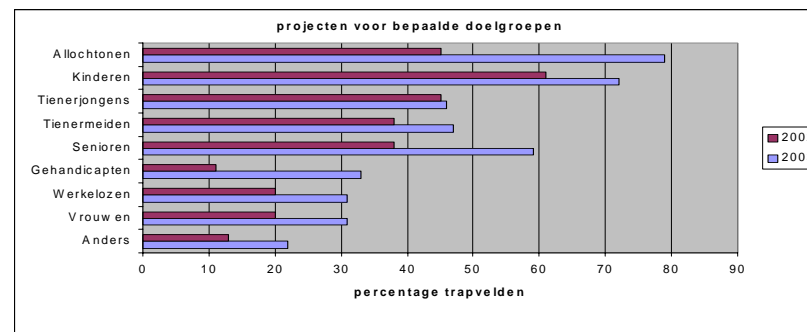
Op een wachtlijst staan gemiddeld 18 mensen.

Doelgroepen

Zijn er activiteiten geweest om specifieke doelgroepen te bereiken?

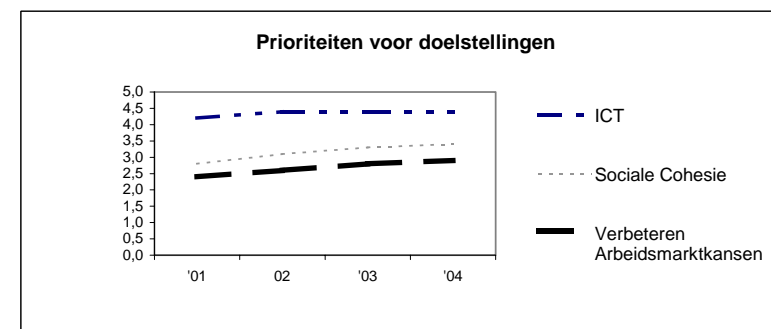
79 trapvelden (59%) hebben activiteiten gericht op allochtonen, daarna volgen activiteiten gericht op kinderen. Net als bij de vraag over beschikbaar cursusmateriaal zien we hier dat ten opzichte van de focus op kinderen minder is geworden ten gunste van andere groepen: allochtonen, senioren en gehandicapten. Dat allochtonen hier op de eerste plaats staan is in overeenstemming met het feit dat onder de doelstelling sociale cohesie ook integratieprojecten het hoogste scores. Hier lijkt dus veel belang aan te worden gehecht.

Aantal trapvelden	Doelgroep	Omschrijving projecten, onder andere genoemd :
79 (59%)	Allochtonen	Kennismakingscursus PC & Internet Cursussen voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers Arabische toetsenborden en software Allochtone docenten als begeleiders
72 (54%)	kinderen	Verlengde schooldag & Huiswerkbegeleiding, Kinderpersbureaus, rapklassen, Gamesmiddag Open inloop en cursussen
59 (44%)	Senioren	Kinderen geven computerles aan senioren Cursus computer repareren en slopen voor senioren Computerbuddyproject voor senioren
47 (35%)	Meiden	Kennismaken PC in meidengroep Huiskamer voor meiden in Bibliotheek, Meiden inloop Huiswerkbegeleiding, Technika 10, website bouwen
46 (35%)	Jongens	Tienerpersbureaus, inloop & soos, comedynight & Rapclass Website bouwen, huiswerkbegeleiding
33 (25%)	Gehandicapten	PC & Internetcursus met vergrotingssoftware + spraak Gehandicapten als begeleiders bij vrije inloop uren Computercursus voor geestelijk gehandicapten
31 (23%)	Werkeloos	Trajectbegeleiding ID'ers; "Van werkeloos naar begeleider" Sollicitatie inloop, hulp bemiddelingsinstellingen Cursussen (NT2, Kliq, sollicitatietraining)
31 (23%)	Vrouwen	Cursus voor woonwagenvrouwen Allochtone vrouwen Begeleiden peuterspeelzaalmoeders naar items op internet
22 (17%)	Anders	Daklozen inloop Gedetineerden-trapveld Wekelijks inloop psychiatrische patiënten Hulp invullen belastingformulier

Prioriteiten

Kun je een indicatie geven hoeveel prioriteit er in je trapveld in de dagelijkse activiteiten wordt gegeven aan de drie verschillende doelen? Dit door de jaren 2001, 2002, 2003 en 2004.

In vergelijking met vorig jaar is er weinig veranderd: De volgorde van volgorde van prioriteiten is niet veranderd en de daarbij gegeven scores slechts in beperkte mate. ICT blijft onveranderd stabiel bovenaan met nagenoeg dezelfde waarden. Arbeidsmarktkansen begint en eindigt iets hoger over de vier gevraagde jaren in vergelijking met de cijfers van vorig jaar en Sociale Cohesie juist iets lager.

De vraag lijkt meer te zijn opgevat als vraag naar intenties, dan naar prioriteiten. Immers bij een prioriteitenkeuze tussen verschillende opties kunnen deze niet alle drie stijgen. We kunnen daarom beter zeggen dat er wederom de intentie is meer activiteiten te ontplooiën op het gebied van Arbeidsmarktkansen en Sociale Cohesie.

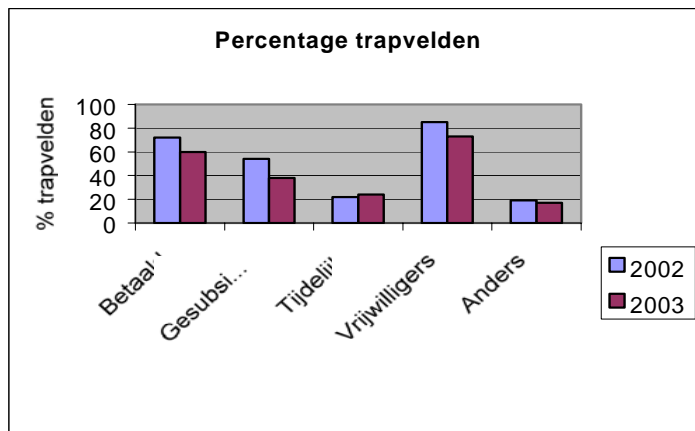
Eerder al, bij de vraag over de doelstellingen zagen wij dat daar in de praktijk dit jaar nog minder van terechtgekomen is dan in 2002.

Medewerkers

Kunt u per categorie aangeven hoeveel mensen er momenteel werkzaam zijn op het trapveld en hoe lang ze per week werken?

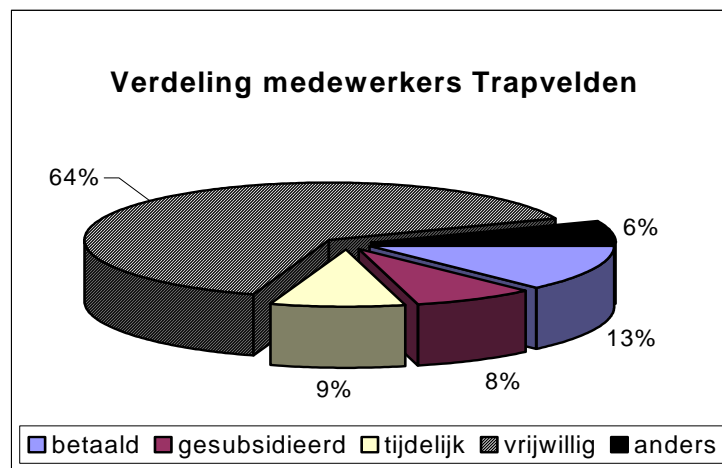
	Percentage trapvelden 2002	Percentage trapvelden 2003	Aantal medewerkers 2002	Aantal medewerkers 2003	Gemiddeld aantal uren per week 2003
Betaalde medewerkers	72	60	91 (12%)	106 (13%)	23.2
Gesubsidieerde	54	38	56 (7%)	63 (8%)	38.7
Tijdelijke	22	24	29 (4%)	75 (9%)	14.9
Vrijwilligers	85	73	573 (73%)	526 (64%)	29.4
Anders	19	17	33 (4%)	53 (6%)	19.8
Totaal			782	823	

Van de 133 trapvelden hebben we van 112 personeelsgegevens gekregen. Het eerste wat opvalt ten opzichte van vorig jaar is dat bij de 68 trapvelden toen 782 mensen actief waren (gemiddeld 11.5 per trapveld). Nu zijn dat 823 mensen zijn voor 112 trapvelden (gemiddeld 7.3 per trapveld). Een kleine absolute stijging, maar een forse percentuele daling. Dit is terug te zien in de percentuele daling bij alle categorieën als wij kijken naar het aantal Digitale Trapvelden dat een type medewerker in dienst heeft in de onderstaande figuur. Een beetje cynisch zou gesteld kunnen worden dat er efficiënter gewerkt wordt: het gemiddelde trapveld is in omvang gegroeid (in PC's gerekend), maar er staan minder mensen te werken.

Kijken we naar de verhouding tussen type werknemers in de tabel, dan valt op dat het percentage vrijwilligers met 9% is gedaald ten opzichte van vorig jaar en het aantal tijdelijke werknemers meer dan 5% gestegen.

Betaalde en gesubsidieerde medewerkers stijgen ieder 1 procent. In de categorie anders lijkt de stijging te komen doordat er twee keer zoveel stagiaires zijn geweest dan vorig jaar (van 5 naar 10).

Als we uitzoeken wie de trapvelden leidt, zien we een opvallende verschuiving: 60% wordt geleid door betaalde krachten en 14% door gesubsidieerde medewerkers. Ondanks het hoge totaal aantal vrijwilligers wordt maar 13% van de trapvelden door hen gerund. Tenslotte blijkt 10% gecoördineerd te worden door tijdelijke krachten. Vorig jaar werd 72% procent door betaalde krachten en 13% door gesubsidieerde medewerkers gerund (gezamenlijk een daling van 11%). Deze daling is nu dus opgevangen door vrijwilligers en tijdelijke medewerkers (helaas weten we van deze twee groepen niet de cijfers van vorig jaar).

Nieuw aan de cijfers ten opzichte van vorig jaar is dat nu is gevraagd hoeveel uren er per categorie gewerkt wordt. Daar komt een heel opmerkelijk beeld uit naar voren. 64% van de medewerkers is vrijwilliger, maar zij draaien maar 37% van alle gewerkte uren. Daar tegenover staan de betaalde krachten en ID-banen die respectievelijk 12.9% en 7.7% van de medewerkers opmaken, maar respectievelijk 26% en 27% van de gewerkte uren voor hun rekening nemen! Het probleem van een tekort aan vrijwilligers zoals dat in hoofdstuk 3 bleek bij de genoemde knelpunten, zit 'm dus niet alleen in het aantal, maar vooral in het feit dat vrijwilligers maar enkele uren per week blijken te werken.

Promotie

Welke succesvolle promotionele activiteiten zijn er ondernomen, al dan niet gericht op specifieke doelgroepen?

Folder	Lokale media	Website	Specifiek uitnodigen	Open Dag	Feest	Ander s
114	108	89	76	73	58	33
84%	79%	65%	56%	54%	43%	25%

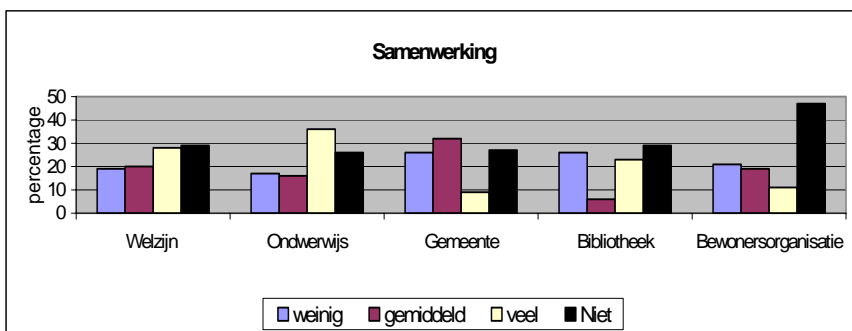
Waar bij de categorie Specifiek uitnodigen het antwoord van een opmerking wordt voorzien, betrof het meerdere malen het uitnodigen van Gemeenteraadsleden of het college van B&W en eenmaal het ontvangen van een delegatie uit Finland.

In de categorie 'Anders' vinden we vooral de opmerking mond-op-mond reclame, aanwezigheid bij manifestaties, wijkdagen en braderies en gebruik van affiches en posters. Een zeer originele manier van promotie die wij ook nog tegen kwamen is het uitdelen in de brievenbus van woningen in een hele wijk van cadeaubonnen voor een uur gratis 'internetten met begeleiding'.

Opmerkelijk is ook dat een trapveld zogenoemde anti-reclame moest maken. Het wekelijkse inloop uur werd te goed bezocht en leidde tot lange wachttijden.

Samenwerking met partners

Met welke organisaties werk je in de praktijk samen? En is dat weinig, gemiddeld of veel?

Een aantal organisaties scoren heel hoog: Tegen de 70% van alle trapvelden zegt samen te werken met Welzijnsorganisaties, Scholen en Gemeenten. De overige trapvelden werken dus niet met deze organisaties.

Kijken we naar de intensiteit van deze samenwerking dan geeft bij de welzijnsorganisaties en scholen de grootste groep trapvelden bovendien aan dat men *veel* met deze instanties samenwerkt. Wat betreft de gemeente geeft juist de grootste groep aan een *gemiddelde* hoeveelheid hiermee samen te werken. Bibliotheken en bewonersorganisaties volgen met respectievelijk rond de 60 en 50% van de trapvelden die hiermee samenwerken.

Verder werkt rond de 20% op beperkte schaal samen met Woningcorporaties en Politie. Ten slotte werkt 18% van de trapvelden - veelal intensief - samen met 'Overigen'. Het betreft hier verschillende instanties waaronder Regionale Opleidingscentra (ROC's), Seniorweb, migrantenorganisaties en muziekscholen.

Hoofdstuk 5 Toekomst

In dit hoofdstuk bespreken we de vragen aan de stedelijke coördinatoren van gemeenten en aan de trapveld coördinatoren gezamenlijk, daar waar zij betrekking hebben op de voortzetting van dit project na 1 januari 2004.

Toekomst

Aan het einde van de vragenlijsten voor Stedelijke Coördinatoren en de Trapveld coördinatoren is de vraag gesteld of de trapvelden in 2004 doorgaan.

Volgens de Stedelijke Coördinatoren gaan in ieder geval 255 trapvelden in 2004 verder, dat is 57% van alle trapvelden. Twee gemeenten hebben er echter nog helemaal geen zicht op. Drie gemeenten met heel veel niet-GSB trapvelden kennen alleen de toekomstplannen van de officiële trapvelden: het vermoeden is dat het werkelijke aantal stukken hoger ligt. Kijken we naar de antwoorden van de trapvelden zelf, dan blijkt inderdaad dat er 102 doorgaan (77%). Van de trapvelden stoppen er 6 zeker in 2004 (4%) en bij 25 trapvelden (19%) is de toekomst nog onbekend.

Splitsen we de trapvelden uit naar GSB en Niet-GSB-trapvelden, dan blijkt dat van de GSB-trapvelden 66% doorgaat en 31% onzeker is over de toekomst. Dat is respectievelijk 10% lager en 12% hoger dan van het gemiddelde van het totaal aantal trapvelden! Een mogelijke verklaring is dat dit komt doordat de GSB-trapvelden de afgelopen jaren ruim van geld en voorzieningen verzekerd zijn geweest en zij nu grotere moeite hebben op eigen benen te gaan staan.

Begroting

Vragen we naar de verwachte begroting van de trapvelden, dan blijkt dat 17 trapvelden (13%) nog in onzekerheid verkeren over de begroting omdat zij nog in onderhandelingsfase zitten of de gemeente zich nog beraad op verdere financiering. Bovendien verwachten 38 van de trapvelden (29%) minder geld te hebben dan in 2003. 54.8% verwacht op ongeveer dezelfde begroting uit te komen. Slechts 5% weet zeker meer geld te krijgen.

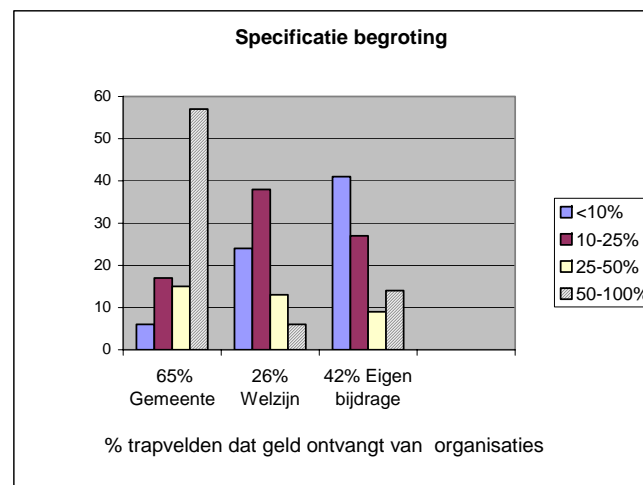
Splitsen we de trapvelden uit naar GSB- en Niet-GSB-trapvelden, dan blijkt dat 19% van de GSB-trapvelden nog onzeker is over haar toekomstige begroting. Dat is 6% meer dan het gemiddelde van het totaal. Dat lijkt mee te vallen, maar als de getallen worden omgedraaid wordt het beeld duidelijker: van de totaal 17 trapvelden die onzeker zijn over hun financiën zijn er 11 GSB-trapvelden (65%!).

Van de wel voortzettende GSB-trapvelden verwacht overigens slechts 24% minder geld te krijgen komend jaar, dat is de helft minder dan bij het totale gemiddelde.

Overigens zit er slechts een overlap van 3 tussen de 25 trapvelden die nog niet weten of ze doorgaan en de 17 bij wie de begroting nog onbekend is. Het lijkt dus niet voornamelijk aan de financiële onzekerheid te liggen dat 22 trapvelden aangeven hun toekomst niet te kennen. Daar tegenover zijn er dus 14 trapvelden die hun begroting nog niet kennen, maar wel hebben aan gegeven door te gaan in 2004. Organisatorische problemen en personeelstekort kunnen verklaringen hiervoor zijn, hoe wel een zekere, maar veel kleinere begroting bij veel trapvelden natuurlijk ook voor aanzienlijke onzekerheid zorgt.

Specificatie begroting

Gevraagd naar waar de trapvelden hun geld vandaan krijgen, konden zij een aantal organisaties aanvinken en daarbij aangeven of zij 1). minder dan 10%, 2). tussen de 10 en 25%, 3). tussen de 25 en 50% of 4). 50 tot 100% van hun geld van die organisatie kregen.

Van alle trapvelden krijgt 65% een bijdrage van hun gemeente. Tevens blijkt dat het bij meer dan de helft daarvan om een bijdrage van 50 tot 100% van het budget van een trapveld gaat. Overigens zijn de aantallen met bijdragen van 10-25% en 25-50% van de gemeenten ook nog aanzienlijk.

42% van de trapvelden krijgt eigen bijdragen van bezoekers. Dat is na gemeentelijke bijdrage de *vaakst* genoemde inkomstenpost. Maar het bedraagt slechts een klein deel van inkomsten op de begroting.

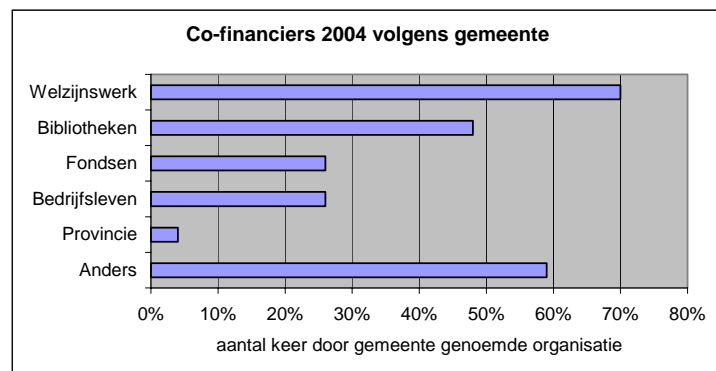
Daarna gevolgd door welzijnsorganisaties (26%). Bij de welzijnsorganisaties ligt de grootste groep in het bereik van 10-25%.

Van alle trapvelden krijgt 21% nog bijdragen van Fondsen 11% van onderwijsinstellingen, en 8% van weet nog een bijdrage te krijgen van externe sponsors. Het gaat hier steeds voornamelijk om bijdragen die maximaal 10% van het budget uitmaken.

Gemeentelijke en cofinanciering

Er is gevraagd aan de stedelijk coördinatoren of gemeenten na 2003 doorgaan met het (mede)financieren van trapvelden. Daarnaast is gevraagd welke andere partijen in 2004 bijdragen aan de digitale trapvelden.

Het Ministerie BZK heeft per gemeente 500.000 gulden beschikbaar gesteld voor de periode 2000 – 2003. De grote vier steden kregen het dubbele bedrag en sommige zeer goede voorstellen kregen een extra bonus van 250.000 gulden. Totaal heeft het ministerie 20 miljoen gulden (ca. € 9 miljoen) ingebracht. Dat door de gemeenten ook zelf flink werd geïnvesteerd bleek uit een inventarisatie van het Ministerie BZK in november 2001. En ook uit de antwoorden bij de vorige vraag blijkt duidelijk dat de gemeente de belangrijkste inkomstenbron voor digitale trapvelden is.

Van de 27 gemeenten in deze Monitor (56%) zeggen 15 na 2003 door te gaan met het financieren van trapvelden. De 11 gemeenten die ook een bedrag noemden, doen dit samen voor 2.147.255,- euro, gemiddeld is dat 195.205,- euro per gemeente. Dit is een bedrag dat in de buurt komt van de gemiddelde gemeentelijke bijdrage van vorig jaar (1.754 euro). Hierbij moet worden aangetekend dat de gemeentelijke bijdrage vorig jaar cofinanciering was en er in 2004 geen nieuw BZK-geld is en hooguit geld van 2003 wordt doorgeschoven.

Veel gemeenten geven aan nog bezig te zijn met besluitvorming over begroting. Een behoorlijk aantal heeft nog geld over van de oorspronkelijke financiering of had gemeentelijke begroting tot medio 2004 lopen. Ook zijn er gemeenten die wel geld blijven steken in de ontwikkeling van buurtwebsites die vanuit de trapvelden zijn ontstaan. Deze gemeenten zullen echter niet meer het beheer van de letterlijke, fysieke computerruimtes en cursussen steunen. Zij zijn in deze telling dan ook niet meegenomen.

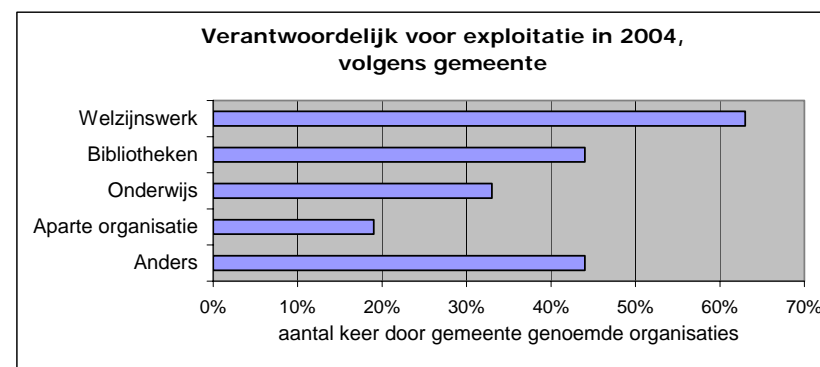
Alle 27 stedelijk coördinatoren van gemeenten geven aan dat de digitale trapvelden in 2004 mede worden gefinancierd door andere subsidies/partijen. Ook uit de gegevens van de trapvelden zelf blijkt dat er geen enkel trapveld is dat alleen door de gemeente wordt gefinancierd. Als co-financier van de trapvelden in hun gemeente noemen de stedelijke coördinatoren de volgende organisaties:

De categorie 'Anders' bestaat uit onderwijsinstellingen, migrantenorganisaties, woningcorporaties, zorginstellingen, eigen stichtingen en eenmaal een energiebedrijf.

Partners

Er is (aan de stedelijk coördinatoren) gevraagd wie vanaf 2004 verantwoordelijk is voor de exploitatie van de trapvelden.

Bovenstaande tabel geeft aan welk percentage van de ambtenaren bijvoorbeeld het welzijnswerk en/of bibliotheken hebben genoemd. Daarbij waren dus meer antwoorden mogelijk (meer dan één trapveld per gemeente) en tellen onderstaande percentages niet op tot 100%.

De categorie 'Anders' bestaat uit zorginstellingen, maatschappelijk werk, minderhedenorganisaties, woningcorporaties en eenmaal het bedrijfsleven en een keer de gemeente zelf.

Het beeld is duidelijk: in de uitvoering zijn het welzijnswerk en de bibliotheken de belangrijkste partijen.

Landelijke netwerk Digitale Trapvelden

Tenslotte is gevraagd of trapvelden belang stelden in de voortzetting van het Landelijke netwerk Digitale Trapvelden.

94 trapvelden (71%) zegt voortzetting te wensen van de activiteiten voor trapvelden in 2004. 20 trapvelden (15%) zegt van niet. Van 19 is de mening onbekend (14%).

73 trapvelden (55%) denkt volgend jaar weer gebruik te maken van het landelijke netwerk trapvelden. 27 (20%) zegt van niet en van 33 trapvelden (25%) is dit onbekend.

Dat het percentage dat gebruik denkt te gaan maken (55%) lager ligt dan de 71% die voortzetting van de activiteiten wenst, wordt waarschijnlijk verklaard door het feit dat niet alle trapvelden doorgaan of daar nog niet zeker van zijn.

6 Conclusies

De eerste conclusie moet zijn dat de formules van de digitale trapvelden in het hele land is aangeslagen. Zelfs buiten de grote steden zijn er nu trapvelden te vinden. Bij de aftrap die minister Roger van Boxtel gaf in 2000 waren er nagenoeg geen trapveld-achtige voorzieningen in Nederland. Sindsdien is het aantal mede door het ministerie BZK gefinancierde trapvelden enorm gestegen. En veel meer dan verwacht. Maar minstens even verheugend is het feit dat de formules navolging heeft gekregen. Er is een ware opmars van Niet-GSB-trapvelden. Deze Niet-GSB-trapvelden blijken bovendien gemiddeld grotere aantallen bezoekers te trekken. De niet-GSB trapvelden hebben vaker een eigen locatie of zijn gehuisvest bij bewoners- en migrantenorganisaties.

Uit de monitor van 2003 blijkt een toename van projecten gericht op dat de integratie van allochtonen. Zowel bij activiteiten voor specifieke doelgroepenbeleid als binnen Sociale Cohesie projecten wordt gericht op allochtonen en integratie. Dat is zelfs groter geworden dan activiteiten voor kinderen (vorig jaar de grootste doelgroep). Opvallend is de groei van nieuwe trapvelden in locaties van minderhedenorganisaties. Als we kijken wat er voor de allochtone doelgroepen wordt georganiseerd, dan zijn dat veelal taalcurssussen en ICT trainingen gericht op allochtonen.

We kunnen ook dit jaar weer concluderen dat waar het gaat om de prioriteiten binnen de drie doelstellingen het dichten van de digitale kloof de belangrijkste doelstelling blijft. De meeste aandacht gaat uit naar het mensen in staat stellen een PC te gebruiken. Ook in de Monitor 2003 blijven de arbeidsmarkt doelstelling en het bevorderen van sociale cohesie achter. De eerstgenoemde overigens meer dan de tweede. Overigens heeft BZK in het verleden aangegeven dat het er niet om gaat dat alle trapvelden alle drie de doelstellingen in dezelfde mate zouden nastreven.

De enquête toont dat het aantal mensen dat op een trapveld rondloopt om de boel draaiende te houden gemiddeld is afgenomen (van gemiddeld 11,5 naar 7,5 per trapveld). Het aantal computers is niet gedaald, het is zelfs gestegen en trapvelden zijn dus niet kleiner geworden! De afname van het aantal betaalde of vrijwillige medewerkers heeft overigens gevolgen voor de soort activiteiten die kunnen worden georganiseerd; arbeidsintensieve activiteiten zoals gericht op sociale cohesie worden moeilijker.

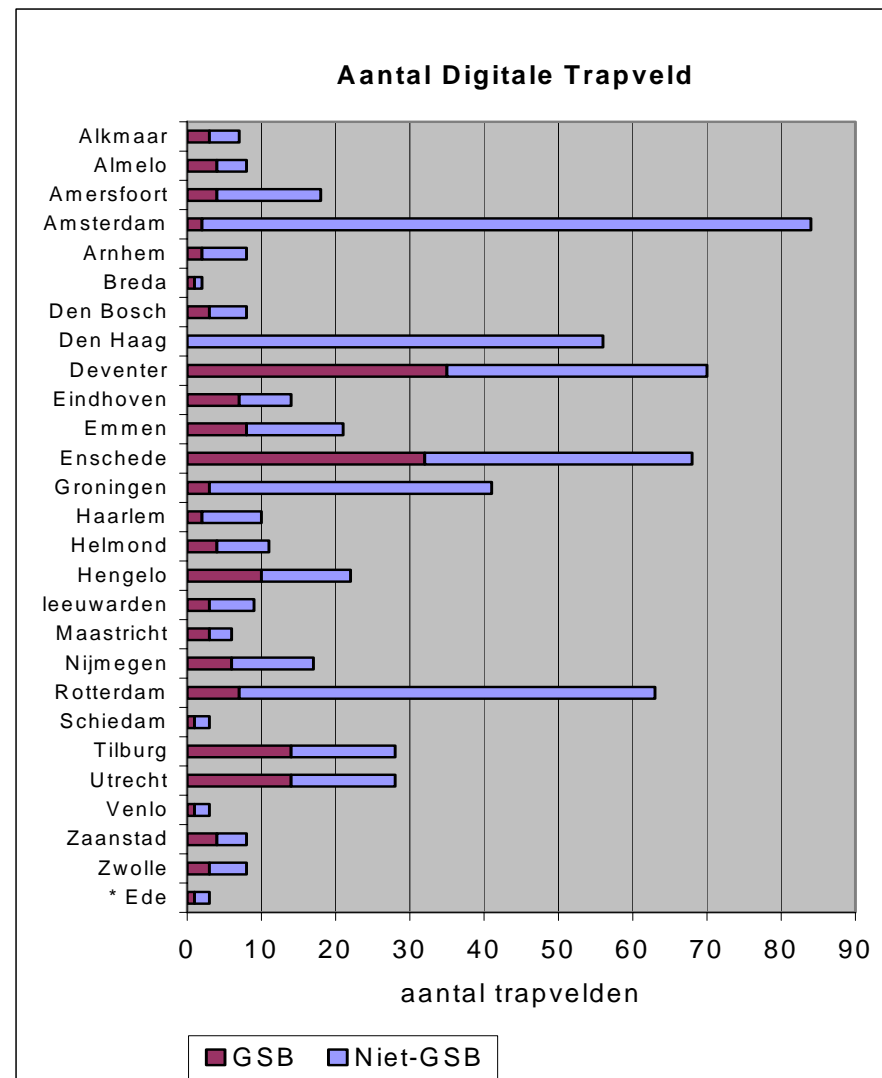
Uit de cijfers kan worden afgeleid dat de trapvelden worden gewaardeerd. Niet alleen de grote aantallen bezoekers (ca. 1 miljoen in 2003) wijzen hierop, maar ook de rapportcijfers die de gemeentelijke beleidsmakers hebben gegeven: een 7,2.

De waardering en het succes dragen er ongetwijfeld toe bij dat opzichte van eind 2002 er nu minder financiële onzekerheid en twijfel is over voortzetting na 2003. Gelukkig weet een groeiend aantal trapvelden zich verzekerd van het voortbestaan in 2004. Zo'n driekwart van de trapvelden gaat in 2004 gewoon door.

Bijlage A

Aantal GSB- en Niet-GSB trapvelden per gemeente

* Ede is de enige Niet-GSB gemeente in deze monitor.

Bijlage B

Overzicht zelfgemaakte cursussen

Soort cursus	Doelgroep cursus
30 Basis Window / word	32 algemeen (27%)
48 Internet basis	21 beginners (18%)
12 Internet gevorderd	21 senior (18%)
6 Rofo	21 kinderen (18%)
3 Photoshop	6 gevorderd (5%)
3 Emailen	2 onderwijs
2 Gebruik van WS FTP	3 volwassen
2 Website bouwen	3 allochtonen algemeen
1 Muistraining	3 allochtone vrouwen
1 Solliciteren	2 ama's
1 Cyberclubhuis	2 handicap
1 Game	2 wijkbewoners
1 HTML	
1 Linux	
1 Winzip	
1 Overheid info	
1 MS publisher	
1 School bits	
1 Digiflip	
1 Creatief op de PC met Word en Paint	